

## Streszczenie

Susan Wolf jest autorką koncepcji sensu życia, która zyskała nazwę hybrydowej. Jej wyjątkowość polega na połączeniu elementu obiektywnego z subiektywnym. Element subiektywny dotyczy podmiotu, który dysponując wolną wolą, pragnieniem szczęścia i odpowiedzialnością wybiera cel swoich działań. Czynnikiem obiektywnym są wartości, którą są czymś większym niż sam podmiot. Koncepcja Wolf odwołuje się do trzech podstawowych elementów: obiektywnej wartości, subiektywnego przyciągania po stronie podmiotu i aktywnego, produktywnego zaangażowania w działania zgodne z wybranymi wartościami. Susan Wolf stworzyła swoją teorię sięgając po metodę endoksychną. W rozprawie przyjmuję i argumentuję, że sposób wnioskowania prowadzony przez Susan Wolf wskazuje na metodę sokratejską, dzięki której dochodziło do sformułowania wniosków na temat intencji i motywacji stojących za decyzjami różnych podmiotów. Uzupełnieniem proponowanej przez Wolf koncepcji jest propozycja odwołania się do możliwości stworzenia wizji preferowanej przyszłości podmiotu. Taką możliwość stwarza współpraca między terapeutą, a osobą realizowaną w ramach psychologicznego podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach. Wymieniam i omawiam kilka założeń, których akceptacja prowadzi do opracowania modelu wizji preferowanej przyszłości. Wśród nich można wskazać postawę niewiedzy terapeuty, czy świadomość osoby dotyczącą korzyści płynących z rozmowy i identyfikowania posiadanych zasobów. Można zatem podsumować, że cel mojej analizy nie jest jedynie teoretyczny, tzn. oprócz nastawienia na odślonienie założeń, argumentów i konsekwencji składających się na koncepcję sensu życia według Wolf, interesuje mnie również wymiar praktyczny. Podejmuję próbę ukazania możliwości zastosowania wypracowanego przez nią modelu pojęciowego do konkretnych terapii psychologicznych.

Koncepcja sensu życia Wolf dobrze koresponduje z doświadczeniami, które są udziałem nas wszystkich. Warto jednak rozszerzyć ją o dwa aspekty: koncepcję świata i czasu, którymi w jakimś zakresie dysponuje każdy podmiot. Aktualna wiedza na temat struktury świata bezsprzecznie jest najdoskonalszą formą poznania świata części. Świat na poziomie mikro jest światem kwantów. Na co dzień opisujemy świat za pomocą fizyki klasycznej, która nie jest jednakże doskonałym narzędziem, choć jedynym, jakim dysponujemy. Kwantowa struktura świata opiera się na regule nieoznaczoności. Jej odpowiednikiem jest wieloznaczność w skali makro. Zarówno struktura mózgu, jak i strategie generowane przez umysł są odpowiedzią na wieloznaczność, którą wnosi świat. Czas jest zmienną, która stale towarzyszy podmiotowi, przenikając wszystkie decyzje i zachowania. Jest jedynym zasobem, którego nie można odtworzyć, choć ludzie podejmują wiele działań, aby czas okiełznać, rozszerzyć i efektywnie zapełnić. Poszukując sensu życia stawiamy pytania o to, jakie znaczenie ma nasze życie w skali czasu i przestrzeni oraz o to, jakie znaczenie ma życie w ogóle bacząc na ogrom wszechświata. Uzupełnienie koncepcji sensu życia Wolf o kwantową strukturę świata i czas wydaje się zatem zasadnym zabiegiem. Obok wątku teoretycznego i praktycznego, moja dysertacja

zawiera zatem również propozycję rozszerzenia hybrydowej koncepcji sensu życia o szeroko rozumianą, kwantową teorię czasu i przestrzeni.

## Summary

The meaning of life notion that has come to be known as hybrid was created by Susan Wolf. The blend of the objective and subjective elements is what makes it distinctive. The subject, who has free will, a desire for happiness, and a sense of accountability, determines the aim of his activities, constitutes the subjective element. Values are the objective component since they transcend the subject (agent) in question. Three fundamental components comprise Wolf's concept: the subject's subjective attraction, objective value, and active, constructive engagement in acts that align with the values of choice. Susan Wolf reached for the endoxic approach to formulate her idea. The dissertation makes the assumption that Susan Wolf's approach to inference is representative of the Socratic method, which was used to draw inferences about the goals and driving forces behind the choices made by different subjects. Wolf's approach is enhanced by the recommendation to discuss the potential for constructing a preferred future vision for the issue. Cooperation between the therapist and the individual within the parameters of a solution-focused approach creates such an opportunity. A number of presumptions that support the subject's creation of such a vision have been established. Among these are the subject's explanation of the possible advantages and the therapist's ignorant attitude. Wolf's interpretation of life's purpose aligns nicely with the experiences that everyone of us has had. It is worthwhile, therefore, to broaden it to encompass the notions of time and the world that each subject possesses. The state of our understanding of the world's structure is unquestionably the best available for understanding the particle world. The realm of quanta is the world at the tiny scale. Although it is not an ideal instrument, classical physics is the only one available to us for describing the world. The principle of indeterminacy is the foundation of the world's quantum structure. On a larger scale, ambiguity is its opposite. The ambiguity that the outside world brings about has an impact on both the anatomy of the brain and the mental processes that are developed. Time is a variable that follows the subject all the time, influencing every choice and action. Even if people go to great lengths to grow, control, and efficiently pass the time, it is the one resource that cannot be duplicated. It would seem reasonable to include the quantum structure of time and the world to Wolf's theory of life's meaning.